

فصل

تاریخچه لاندري



❖ اهداف آموزشی

- ❖ آشنایی با وجه تسمیه لاندري
- ❖ گذشته لباسشویی
- ❖ طریقه خشک کردن و اتو کردن به روش سنتی
- ❖ آشنایی با انواع لباس شویی‌ها پس از انقلاب صنعتی

□ تاریخچه لاندري

در گذشته شستشوی لباس‌ها در رودخانه‌ها انجام می‌شد، با در جریان قرار دادن آب اجازه می‌دادند تا آب و جریان آب موادی را که باعث لکه و بوی بد می‌شد را از بین ببرد. البته هنوز هم این روش شستشو در مناطقی که کمتر صنعتی شده‌اند یا مناطق روستایی انجام می‌پذیرد. جریان آب به از بین رفتن کثیفی کمک می‌کند، در شستشوی لباس‌ها اغلب آنها را بر روی سنگ صافی می‌کشیدند، می‌چلانند یا لباس‌ها را بر روی سنگ می‌کوبیدند. علاوه بر این از یک چماغ چوبی استفاده می‌کردند و با ضربه زدن بر روی لباس‌های کثیف، کثیفی آن را از بین می‌بردند. البته در گذشته از گیاه (اسطوخودوس) که نوعی گیاه معطر است جهت خوشبو کردن البسه استفاده می‌کردند که در فرانسه این گیاه به (لاواندا) معروف می‌باشد و به زنانی که در گذشته کار لباس شستن را انجام می‌دادند (لاواندیر) می‌گفتند که کلمه لاندري بتدریج از این الفاظ به دست آمده است.

□ شستشوی سنتی البسه

قبیله‌های ساکن قاره آمریکا برای افزایش قدرت پاک‌کنندگی آب از موادی که در صابون امروزی وجود دارد یا ریشه درخت یوکا، استفاده می‌کردند. هنگامی که هیچ رودخانه یا نهري در دسترس نبود، لباس‌شویی در سطل‌های کوچک انجام می‌شد. گاهی اوقات دیگ بزرگی را از آب تمیز پر می‌کردند و می‌گذاشتند بر روی آتش تا گرم شود، آب جوش بهتر از آب سرد کثیفی را از بین می‌برد. در این زمان، تخته شستشو که یک سطح صاف ساخته شده از مواد سخت مانند آهن بود در کمک به از بین بردن کثیفی، جایگزین سنگ‌های کنار رودخانه شد. به کسانی که لباس‌ها را به طریقه سنتی می‌شستند و لکه‌گیری می‌کردند (فولر) می‌گفتند.



□ نخستین صابون‌ها

استفاده از صابون در اواسط ۱۸۰۰ میلادی بوده است. صابون شامل دو ماده اصلی است که عبارتند از: آب قلیایی و چربی حیوانی. از واکنش آب قلیایی و چربی حیوانی به نسبت‌های معینی صابون درست می‌شود.

در طی صابون‌سازی روغن و آب قلیایی ترکیب شده و صابون درست می‌شود. آب قلیایی از خاکستر چوب درست می‌شود و چربی از گوشت سلاخی شده حیوان درست می‌شود. اگرچه این گوشت برای پخت و پز استفاده می‌شد. ته بشکه با کاه و چوب پوشیده می‌شود و پس از آن آب روی آن پاشیده می‌شود. اگر فضا به اندازه کافی موجود بود. از این روش پیوسته در لباس‌شویی استفاده می‌شد.

تمیز کردن چربی برای ساختن صابون یکی از جنبه‌های ناخوشایند بود. که دلیل آن بوی نامطبوع آن است. چربی و آب در یک کتری پخته می‌شود و سپس آن را در طول یک شب سرد می‌کنند. تا صبح چربی در سطح آب شناور می‌شود که یک لایه از چربی شیرین و تمیز مناسب برای ساختن صابون ایجاد می‌شود. در یک کتری بزرگ و تمیز محلول قلیایی قرار می‌گیرد. در یک آتشی بیرون منزل قابلمه را قرار می‌دادند تا محلول قلیایی بجوشد و از آن صابون بدست می‌آمد. صابون نهایی زمانی درست می‌شد که این ماده به دست آمده از جوشش محلول قلیایی را به شکل رول در بیاورند. این رول نرم و نازک بود. و این صابون را اگر بر روی نوک زبان قرار دهید هیچ احساس تلخی و ناخوشایندی از آن حس نمی‌شود. این فرآیند جوشیدن بین ۶ تا ۸ ساعت طول می‌کشد که ساعت آن بستگی به میزان چربی دارد و هم‌چنین وابسته به قدرت محلول قلیایی هم می‌باشد.

□ طریقه خشک کردن سنتی البسه

جهت خشک کردن البسه شستشو شده به روش سنتی اگر در فصل تابستان بود، لباس‌ها را در مجاورت آفتاب و یا در نبود آفتاب در هوای آزاد قرار می‌دادند تا خشک شود. در فصل سرما (زمستان) درون اتاق بزرگی به فاصله ۵۰ سانتیمتر لباس‌ها را از یکدیگر آویزان می‌نمودند و توسط چراغ پریموس که با نفت و فشار باد روشن و گرما ایجاد می‌کرد در انتهای اتاق قرار می‌دادند و در جای دیگری از اتاق سیستم فن یا دریچه‌هایی تعبیه می‌کردند که هوای داخل را تخلیه نماید. گرمای ایجاد شده به لباس‌ها منتقل و تخلیه باعث خشک شدن لباس‌ها می‌گشت.



در ظاهر در هر دو روش لباس‌ها خشک می‌شدند اما به هیچ وجه ضد عفونی و عاری از میکروب نمی‌شدند. که امروزه جهت ضد عفونی کردن البسه پس از آبیگری درون خشک کن با دمای بیش از ۸۰ درجه خشک و ضد عفونی می‌نمایند. و در بیمارستان‌ها پس از خشک کردن درون اتوکلاو قرار داده و با فشار بخار و دمای لازم کاملاً ضد عفونی می‌نمایند.

□ مراحل شست و شوی دستی

- ۱- لباس‌های سنگین و خاکی خال‌دار (لکه‌دار) به مدت یک شب در محلول قلیایی صابونی قرار می‌گرفت. لباس‌های سبک‌تر می‌توانستند در آب شناور بمانند.
 - ۲- آب شناور موجب چلانیدن لباس‌ها می‌شود.
 - ۳- لباس‌ها از این نظر که دارای لکه هستند یا غیر مورد بررسی قرار می‌گرفتند و اگر نیاز بود دوباره چلانده می‌شوند.
 - ۴- لباس به مدت یک ساعت می‌جوشید.
 - ۵- لباس را از آب بیرون کشیده و چند بار با دست می‌چلانند.
 - ۶- لباس را به طور مناسبی برای خشک کردن قرار می‌دهیم و اگر نیاز بود اتوکشی و سایر کارها روی آن انجام می‌شود.
- خشک کردن لباس نزدیک آتش خوب نبود و عموماً نزدیک درختان پهن می‌شد. لباس‌ها توسط پین‌ها (گیره‌هایی) به هم محکم می‌شوند.
- لباس‌هایی که نیاز به اتو دارند جدا می‌شوند. یک میز که توسط دو پایه محکم شده است برای اتوکشی استفاده می‌شده است. اما اگر این میز در دسترس نباشد وسایل خلاقانه دیگری را استفاده می‌کردند. دو روش اتوکشی وجود داشت. ۱- یکی توسط اجاق گار و ۲- یک روش استفاده از نوعی پارچه شبیه روتختی که بر روی خاک قرار می‌گرفت، می‌باشد. روی خاک یک محوطه فلزی قرار داشت که مشابه آهار روی لباس قرار می‌گیرد.
- هنگامی که سطح کاملاً آماده گشت، تجهیزات آن آماده می‌شود. لباس‌های خیلی خشک که نیاز به اتو داشتند ابتدا روی آن آب می‌پاشیدند. اتوکشی تخت، بستگی به اندازه لباس دارد. بعضی از آنها بر روی شعله آتش و بعضی دیگر از آنها به گونه‌ای بود که اندکی هوای گرم به درون لباس هدایت می‌شود. اتوکشی لباس‌ها با روش سنتی یک کار بسیار دشوار بود. سطح لباس تمیز و جلا زده می‌شود. آنها باید نسوزند. برای جلوگیری از زنگ زدن سطوح باید مرتباً روغن کاری شوند. موم



مانع چسبیدن پارچه به سطح گرم می‌شود. از طریق تجربی مقدار گرمایی که مانع آسیب رسیدن به لباس می‌شود به دست می‌آید.

□ تاریخچه اطوکشی

اطوکشی به صورت حرفه‌ای و ماشینی به زمان خیلی دور می‌رسد. انگلیسی‌ها برای اولین بار ماشینی ساختند که از بخار برای اطو کردن البسه استفاده می‌شد. پرس اطوی فعلی که در مغازه‌های لباسشویی و اماکن بهداشتی البسه مشاهده می‌شود به نام سازنده آن «هوفمان» نام‌گذاری گردیده ماشینی است که صفحه بالا متحرک و بالشتک پایین ثابت با اهرم بزرگ پایین، صفحه بالا روی بالشتک که با پنبه همسطح و صاف به ضخامت ۱۰ سانتیمتر چیده می‌شود و روی آن روبالشتی از جنس متقال که دور تا دور آن برش خورده، چرخ می‌شود که لبه برگردان آن ۲ سانتیمتر جهت کشیدن نخ به ضخامت نیم سانتیمتر ایجاد می‌شود سپس روی پنبه را با این وسیله روکش می‌کنند و از زیر در جاهای مختلف روبروی هم سوراخ کرده، نخ‌ها را در آنها جا داده، محکم می‌نمایند که پنبه‌های بالشتک در اثر پرس البسه ثابت و از جا حرکت ننماید. البسه اطویی بین این دو صفحه قرار می‌گیرد و گرمای صفحه بالا که از جنس سرب خشک و در قالب خاصی ریخته و تراش خورده روی آن اثر گذاشته البسه صاف و اطو می‌شود. بخار توسط دو شیلنگ رفت و برگشت به صفحه بالا و بالشتک پایین به وسیله لوله‌کشی از دیگ بخار به پرس متصل می‌گردد. صنعتگران ایران قالب پرس را در سالیان دور گذشته تهیه و ریخته‌گری و مونتاز کردند که این صنعت تا حال با همان قالب و اندازه ادامه دارد.

در کشورهای پیشرفته نوع برقی، بادی، فینگر تاج و پرس‌های اطو در اندازه‌های مختلف ساخته شده که بالشتک آنها جهت محل خاصی از لباس در نظر گرفته شده است. به طور مثال آستین و جلوی پیراهن با یک پرس، پشت پیراهن با یک پرس، یقه و سردست پیراهن هم با یک پرس اطو می‌شود. در هتل‌های بزرگ که قبول سفارش از میهمانان زیاد است جهت اطوی پیراهن از ۳ نفر نیرو با در اختیار داشتن ۳ پرس اطو به شرح بالا بهره‌برداری می‌نمایند و برای بسته‌بندی از ماشین مخصوص استفاده می‌گردد که پس از پهن کردن پیراهن بر روی صفحه با فشار دادن اهرم، پیراهن تا شده و بسته‌بندی می‌گردد که صرفه‌جویی در نیروی انسانی و زیبایی کار می‌باشد.



□ انقلاب صنعتی

انقلاب صنعتی به طور کلی تکنولوژی لباس شویی را عوض کرد. در سال ۱۸۷۴ ویلیام بلک استون، شرکت بازرگانی موایندیانا برای همسرش یک هدیه تولد ساخت که ماشینی بود که کثیفی‌ها را از روی لباس‌ها می‌شست و پاک می‌کرد. این دستگاه شامل یک تغار چوبی بود که در آن یک تکه چوب تخت با شش میخ چوبی کوچک بود و یک دسته داشت که آن‌ها را جلو و عقب می‌برد. در سال ۱۹۰۰ منبع‌های فلزی سرگرد جایگزین منبع‌های چوبی شدند. در سال ۱۹۶۰ موتور الکتریکی برای نخستین بار در این وسیله بکار گرفته شد. در سال ۱۹۰۷ نخستین دستگاه شرکت (می‌تگ) ساخته شد که دسته چرخنده و زیر آن چرخ لنگر داشت. در سال ۱۹۲۲ شرکت (می‌تگ) سیستمی عرضه کرد که به جای کشیدن لباس‌ها در آب آن‌ها با فشار آب و هم زدن تمیز می‌کرد. از میان تمام روش‌هایی که در آن زمان برای طراحی ماشین لباس شویی پیشنهاد شد تنها ۲ سیستم امروزه باقی مانده است، یکی همان روش فشار آب که هنوز هم مهمترین سیستم است و دیگری سیستم استوانه‌ای که لباس‌ها را درون یک استوانه چرخان می‌شوید.

از اوایل دهه ۱۹۳۰ یکی از شاخه‌های مبانی شرکت هوایی بندیکس شروع به کار روی یکی از مهمترین پیشرفت‌های ماشین لباس شویی کرد، وسیله‌هایی که جان دلبلیو چامبرلین اختراع کرد در یک زمان لباس‌ها را می‌شست، آب می‌کشید و آب اضافی آن را خارج می‌کرد. معرفی نخستین ماشین لباس شویی خودکار در ۱۹۴۷ گام مهم دیگری در این زمینه بود. شرکت ۱۹۰۰، که بنای شرکت ویرپول به شمار می‌رود، نخستین شرکتی بود که موفق به این کار شد. در سال ۱۹۵۳ ماشین لباس شویی به یکی از ضروریات خانه مبدل شد و از آن به بعد هم‌چنان این وسیله در حال تکمیل است و دکمه‌هایی برای شستشوی انواع پارچه به آن اضافه یا نرم افزار جدیدی قابل نصب بر روی آن می‌باشد.

ماشین‌های شوینده مخصوص هتل‌ها، هم باید مانند بیشتر تجهیزات هتل قدرت تحمل استفاده زیاد (مصرف آب، انرژی، سطح سر و صدا و بار اضافی) را داشته باشد هم قابلیت برنامه‌ریزی و تنظیم برای انواع پارچه‌ها را نیز داشته باشد.



۸ خودآزمایی فصل اول

- ۱- با توجه به تاریخچه لاندري لطفاً وجه تسميه (نامگذاری) لاندري را توضیح دهید.
- ۲- طریقه خشک کردن لباسها در گذشته در تابستان و زمستان را بنویسید.
- ۳- مخترع اطو چه کسی بوده و اولین اطوها به چه شکل بوده است؟
- ۴- روند رو به رشد ساخت ماشین لباسشویی پس از انقلاب صنعتی را شرح دهید.

جایگاه لاندري در هتل‌ها



❖ اهداف آموزشي

- ❖ آشنایی با جایگاه لاندري در هتل
- ❖ بررسی چارت قرارگیری لاندري در هتل
- ❖ شناخت جایگاه لاندري در طبقه
- ❖ آشنایی با تأسیسات لاندري
- ❖ بررسی معماری در لاندري

□ مقدمه

در هتل‌های ستاره بالا خدمات عمومی هتل شامل فرانت آفیس، رزرواسیون، اطلاعات، خانه‌داری، لاندری، بی‌زینس سنتر، انتظامات، تلفنخانه، کلوپ ورزشی را به نام روم دویژن (Room's Division) یا همان بخش اقامتی می‌شناسند و مسئولیت آنها به عهده معاونت مدیر عامل در خدمات عمومی می‌باشد.

گاهی در بعضی از چارت هتل‌های بزرگ لاندری زیرمجموعه خانه‌داری و سپس اقامتی می‌باشد اما در برخی از چارت هتل‌ها قسمت لاندری قسمت مجزایی است که باز زیر مجموعه بخش اقامتی می‌باشد. از آنجا که خانه‌داری و لاندری بسیار زیاد با هم تعامل دارند لذا باید قسمت لاندری در یک طبقه و نزدیک دفتر خانه‌داری و انبار لنین و خیاطی باشد. خانه‌داری و لاندری که دوشادوش هم جهت ارائه خدمات بهداشتی، ملزومات شستنی روزانه همکاری لازم را مبذول می‌دارند که این امر در مورد غذا و نوشابه و لاندری هم هست وظیفه اصلی لاندری با در اختیار داشتن ماشین‌آلات مربوطه شستشوی حوله، ملحفه، روبالشی، روتختی، پتو، پرده مربوط به خانه‌داری با قبول رومیزی، دستمال سفره (غذا و نوشابه) است که جهت شستشو و تمیز کردن به قسمت لاندری ارجاع می‌گردد.

از اهم وظایف این بخش ارائه خدمات البسه به میهمانان می‌باشد به طوری که یکی از پرسنل مشخص و آگاه به لباس (ولت) در یک زمان خاص هر روز البسه سفارشی میهمانان را از درب اتاق‌ها تحویل و به لاندری حمل و پس از ثبت سفارش در دفتر روزانه یا کامپیوتر البسه را شماره‌گذاری نموده و جهت شستشو و اطو به نزد دستگاه مربوطه هدایت می‌نماید و از وظایف دیگر آن قبول ملزومات شستنی رستوران‌ها و سالن‌ها می‌باشد که رومیزی، دستمال سفره روزانه را در اسرع وقت شستشو و آماده می‌نماید.